

הנחיות למשתמש

מילון זה מטרתו לשמש כלי עזר יעיל ושימושי למעיין בו. בעריכתו של מילון זה הונהגו חידושים רבים, שטרם היו כמותם במילונים דו-לשוניים. על כן, ישכיל המשתמש לקרוא מבוא קצר זה כדי להפיק מן המילון את המרב.

❑ **סדר הערכים** הערכים במילון מסודרים בסדר א"ב מוקפד, הן בעברית והן בספרדית, ומעודכן ע"פ השינויים שהנהיגה לאחרונה האקדמיה ללשון הספרדית (האותיות ch ו-ll אינן מופיעות בנפרד). סדר הערכים בעברית הוא לפי צורת הכתיב המלא, ולצדה כתובה (אם קיימת) צורת הכתיב החסר בניקוד מלא.

הפעלים מובאים בצורת המקור - ולכן יופיעו בעברית באות "ל". (ראה בהמשך)

❑ **ערכי משנה** ערכים בעלי סמיכות רעיונית לערך הראשי או צירוף מילים המכיל את הערך הראשי ואשר חורג מסדר הא"ב, יופיעו תחת הערך הראשי כשלפניהם הסימן מקף:

דָּבַר [ז]

אֵין דָּבַר

דָּבַר-מָה

עַל לֹא דָּבַר

❑ **כתיב וניקוד** הערכים במילון מובאים בניקוד מלא. אם הכתיב המלא של הערך שונה מכתבו החסר, מובא תחילה הערך בכתיב מלא לא מנוקד ואחריו הכתיב החסר המנוקד:

דוגמה, דְּגִמָּה [נ] נִיסוּן, נִסְיוֹן [ז]

ערכים או ערכי משנה בני יותר ממילה אחת מובאים רק בכתיב מלא ובניקוד מלא:

מִיזוּג אָוִיר [ז]

כמובן, כל אחת מן המילים מובאת במקומה בשני הכתיבים:

אוִיר, אָוִיר [ז] מִיזוּג, מִזוּג [ז]

מילים שכתובן עשוי להוות "מכשול" למשתמש אם בשל כתיב מלא (הוספת ו' או י') ואם בשל צורת כתיב שגויה אך רווחת, בא אחריהן הסימן ^כ או ^{כח} ואחריו הערך ככתבו במילון, להפניית המשתמש למקום הערך:

דוגמא ^כ דוגמה

דְּוִקָא ^{כח} דווקא

הָאֲחִזוֹת ^{כח} היאחזות

□ **צורת הנקבה** כשניתן לגזור מן הערך בזכר צורת נקבה, מובאת צורת הנקבה בסוגריים מרובעים [...] אחרי צורת הזכר.

אם צורת הנקבה נגזרת מצורת הזכר כמות שהיא בתוספת סיומת ת' בלבד, מובאת בסוגריים המרובעים רק הסיומת אחרי הסימן ~ :

בִּין-לְאוֹמֵי [ת] (צורת הנקבה תהיה: בִּין-לְאוֹמֵית)
צֶעֱקָנִי [ת] (צורת הנקבה תהיה: צֶעֱקָנֵית)

אם צורת הנקבה נגזרת מצורת הזכר כמות שהיא בתוספת סיומת של תנועה ואחריה ה' או ת', מובאת צורת הנקבה כך:

דוּגְמוֹן, דְּגִמָּן [ת] (צורת הנקבה תהיה: דוּגְמוֹנִית, דְּגִמָּנִית)
טוֹב [ת] (צורת הנקבה תהיה: טוֹבָה)

אם חל שינוי כלשהו בצורת הזכר (בהגייה או בניקוד), מובאת צורת הנקבה במלואה בכתיב מלא ובניקוד מלא:

צָעִיר [צֶעִירָה] מאוּחַר, מְאַחַר [מְאוּחַרָת]
חוּטֶף [חוּטֶפֶת] צוּעֵנִי [צוּעֵנִית]
אָדוּם, אֶדוּמָה [אֶדוּמָה] דוּב, דֵּב [דוּבָה]

עיקרון זה מיושם גם בחלק הספרדי-עברי של המילון. הסיומות האופייניות לצורת הנקבה מובאות בסוגריים ומצטרפות לערך הקיים:

ganadora (צורת הנקבה תהיה: ganadora) [ganador ~a]

ובמקרים אחרים סיומת הנקבה בסוגריים המרובעים מחליפה את סיומת הזכר המסומנת בקו תחתי:

falso [~a] (צורת הנקבה תהיה: falsa)
actor [~triz] (צורת הנקבה תהיה: actriz)

היעדר סימן בתוך סוגריים מרובעים ליד מילה בספרדית מצביע על כך שלשני המינים צורה זהה:

interesante (גם צורת הנקבה תהיה: interesante)

□ **ציון המין הדקדוקי** ציון המין הדקדוקי של שמות העצם מובא לאחר הערך:

[ז] לשם עצם זכר; [נ] לשם עצם נקבה; [ז"ר] לשם עצם ממין זכר רבים; [נ"ר] לשם עצם ממין נקבה רבות.

סֶפֶר [ז] מוֹנִיטֵין [ז"ר]
בְּרָכָה [נ] נְקוּדָתִים [נ"ר]

חשוב לציין שציון המין הדקדוקי בא בסוף הערך ומתייחס לערך הכולל:

בֵּית-כְּנֶסֶת [ז] צְפִיית שְׂאֵא [נ]

אחרי מספר ממין זכר בא הסימן [+ז], לאמור שלמספר זה מצטרף שם עצם יחיד זכר; אחרי מספר ממין נקבה בא הסימן [+נ], ואחרי מספרים הגדולים מעשר באים הסימנים [+ז"ר] או [+נ"ר] בהתאמה.

אָחַד [+ז] אָחַד-עָשָׂר [+ז"ר]
 אַחַת [+נ] אַחַת-עָשָׂר [+נ"ר]

כך גם בחלק הספרדי: [m] משמש לציון שם עצם זכר; [f] משמש לציון שם עצם נקבה; [m/f] משמש למקרים שבהם שתי הצורות תקינות; [m, pl] משמש לציון זכר רבים; [f, pl] משמש לציון נקבה רבות. הסימן [..., sg/pl] משמש למקרים שבהם שם העצם ביחיד וברבים זהה.

□ **ציון הקשרים** למילים רבות בעברית צורת כתיב וצורת הגייה זהה - אך משמעות או שימוש שונים בתכלית (הומונים). על כן, דאגנו לתת הסבר (לרוב מילה נרדפת) או הקשר קצר וקולע המפנה את המשתמש ורומז לו על בחירת התרגום הרצוי. הסברים או הקשרים אלו באים לאחר הערך הראשי, או כשסימן < מקדים אותם במטרה שלא לחזור על כתיבת כל הערך הראשי: **מאושר, מאָשָׁר** [מְאוֹשְׁרֵת] (שמח) < (שקיבל אישור)

במקרים אחרים, שימושים שונים או מצבים מיוחדים משפיעים על מהות התרגום בספרדית, וגם אז יבואו הסבר או רמז קצר בסוגריים: **ניסיון, נִסְיוֹן** [ז] (בדיקה) **פְּרוּבָּה** prueba [f] < (מיומנות בעבודה) **אֶקְסְפְּרִיֶּאֶנְסִיָּה** experiencia [f]

כשקיימים כמה ערכי משנה, השתדלנו לקבץ אותם בסמוך להקשרים השונים שאליהם הם מתייחסים: **קָרָן** [נ] (של אנרגיה) < - **קָרָן אור** [נ] < (של בעלי-חיים) < (מוסד כספי) < - **קָרָן פְּנִסְיָה** [נ] < (פינה) < - **בְּעִיטַת קָרָן** [נ] (בכדורגל) שים לב! במקרה הנ"ל, ההקשרים השונים שבסוגריים ("של בעלי-חיים", "מוסד כספי", "פינה") והסימן < מתייחסים לערך הראשי "קָרָן [נ]".

אם ההסבר או ההקשר מתייחסים לערך משנה, הסימן יהיה < : **פְּרַח** [ז] **flor** [f] **pêraj** < **פּוֹרְחַת** [פּוֹרְחַת] - **en flor porêaj** < **בְּשִׂיאָה** [בְּשִׂיאָה] < (momento culminante) **besi'ô** < שים לב! במקרה הנ"ל הסימן < מתייחס לערך המשנה **- en flor**.

□ **תעתיק האותיות** מאפיין ייחודי ושימושי של מילון זה הוא התעתיק. כדי להקל על המשתמש שהעברית זרה לו בהגיית המילה, מובא הפירוש העברי גם באותיות לטיניות, וכדי להקל על המשתמש ששפתו עברית בהגיית המילה הספרדית, מובא הפירוש הספרדי גם באותיות עבריות. שיטה ייחודית זו מונעת שגיאות בהגיית המילה. חשוב לזכור שהתעתיק, טוב ככל שיהיה, לעולם לא יוכל לשקף במדויק את כל צלילי השפה הזרה. עם זאת, התעתיק הוא כלי עזר חשוב שבלעדיו יתקשה מאוד לומד חדש בהגייתן של מילים רבות בשפה הנלמדת. משיקולי מקום, לא נכתבו תעתיקים לצורת הנקבה.

התעתיק בחלק העברי-ספרדי

הספרדית קלה יחסית לקריאה ולתעתיק, כי הכתב משקף בצורה די נאמנה את הצלילים, כלומר כמעט כל אות מייצגת צליל ייחודי ויחד עם זה כל צליל מיוצג על-ידי אות (או צירוף אותיות) באופן חד-משמעי. עם זאת, צלילי השפה הספרדית שונים מאזור לאזור. גם בתוך מדינה אחת ייתכנו הבדלים באופן הגייתם של עיצורים שונים. כדי להקל על המשתמש נמצאה מעין פשרה, והתעתיק משקף את צורות ההגייה הרווחות ביותר ברוב מדינות אמריקה הלטינית.

מילות התעתיק נוקדו על-פי השמיעה ועל-פי ההגייה, ללא כל זיקה לחוקי הניקוד בעברית. בחרנו לתעתק את התנועות a-e-i-o-u בסימני הניקוד הבאים: פתח (◌◌); סגול (◌◌); שווא (◌◌); חיריק (◌◌); חולם מלא (◌◌); שורוק (◌◌) הצליל j מופיע בתעתיק כ-**ח** הצליל ch מופיע בתעתיק כ-**צ'** הצליל ll, y מופיע בתעתיק כ-**י**, הצליל הקרוב ביותר להגיית אותיות אלו ברוב המדינות. הצליל ñ מופיע בתעתיק כ-**ני**, צליל דומה לזה של המילה הצרפתית champagne (שמפניה) או המילה האיטלקית lasagna (לאניה).

התעתיק בחלק הספרדי-עברי

העיצור /z/ שאינו קיים בספרדית מתועתק בסימן **z**:
חזייה, חִזְיָה [נ] **sostén [m] jaziá**
במקרים שבהם קיים חשש לקושי בהגיית המילה, חולקה המילה להברות בסימון מתג (') בין ההברות.
בִּעְיָה [נ] **problema [m] be'aiá**

□ **הטעמה** בכל מילות התעתיק במילון זה מסומנת ההברה המוטעמת (המודגשת בהגייה) במילה. סימן הטעם הוא ◌̂.
הִטְעָמָה [נ] אֶסְטוּאַסְיוֹן **acentuación [f]**
מובן שלסימון ההברה המוטעמת חשיבות רבה בהדרכת המשתמש בהגייה

נכונה, בייחוד כאשר שינוי מקום הטעם משנה את פירוש המילה:

כּוֹפֵר [כּוֹפֵרֶת] (לא דתי) **kofêr**
כּוֹפֵר, כּוֹפֵר [ז] (תשלום) **kôfer**

בחלק הספרדי-עברי ההטעמות מופיעות רק מעל התנועות: **â, ê, î, ô, û**

□ **פעלים** הפועל מובא במילון זה בצורת המקור שלו, ועל כן יופיעו כל הפעלים

תחת האות "ל":

לִפְעוֹל, לִפְעַל

לְנִסוֹת

מצאנו צורה זו נוחה ויעילה למשתמש, בעיקר משום שהדבר אינו דורש ממנו מיומנות במציאת השורש, או בהטיה לצורת עבר-יחיד-נסתר. הדבר נוח ומתאים גם לשפה הספרדית, משום שמובאת צורת ה-infinitivo המקובלת.

□ **סלנג** הסלנג הוא חלק טבעי של השפה, ולכן מן הראוי שיהיה חלק ממילון

שימושי. שילובן של מילות הסלנג במילון יסייע למשתמש להשתלב בשיחה היומיומית, וסימונן של מילים אלו כמילות סלנג עשוי למנוע מהמשתמש מצבים מביכים, כשידע שבמקומות מסוימים עליו להימנע ממילים אלה.

מילות סלנג מסומנות ב-☺. לרוב, יובא פירוש קצר למילות הסלנג:

דוֹגְרִי (☺ = באופן גלוי)

פְּקָשׁוּשׁ (☺ = החטאה, החמצה)

מילות סלנג בעלות אופי גס מסומנות ב-☹.

בגלל פיזור הגיאוגרפי של השפה הספרדית, יש לסימון המשלב (סלנג, מילה גסה וכד') משמעות כפולה ומכופלת. יש מילים מקובלות בשיח הרגיל במדינה מסוימת שעלולות להעמיד את הדובר במצבים מביכים במדינה אחרת. במילון זה השתדלנו לשקף את רוב המצבים האלה. לדוגמה:

לְקַחַת **coger**

לְקַיֵּים יַחְסִי מִיָּן (☺) (SAm) ⇨

לאמור: בארצות דרום-אמריקה למילה **coger** משמעות שונה לגמרי...

יש לציין כי עד כמה שניתן הדבר השתדלנו לשמור על אותה רמת משלב בתרגום, לאמור: מילות סלנג בשפה אחת תורגמו למילות סלנג "מקבילות":

מְנוֹף [ז] **palanca [f] manôf**

פְּרוֹטֶקְצִיָּה [נ] (☺ = העדפה) **protêctsia** (☺ = influencia) ⇨

□ **כתיב או הגייה לא תקינים** מילים רבות בעברית נהגות או נכתבות שלא

לפי התקן שקבעה האקדמיה ללשון העברית. מכיוון שמילון זה מטרתו להיות כלי שרת לעברית המדוברת והיומיומית, מצאנו לנכון לציין לצד המילה

התקנית גם את המילה הלא תקנית (אם בהגייה ואם בכתב). מילה כזו באה בין צומדיים {...} :

בכתב: אֶפְנָה [נ] {אופְנָה} בהגייה: חֶרֶק [נ] {חֶרֶק} לְדַפֵּק, לְדַפֵּק {לְדַפֵּק} תִּכְנָה [נ] {תוֹכְנָה}

□ **לועזית במילון עברי** מילים לועזיות רבות משמשות בעברית - לחלקן יש מקבילה עברית תקנית ולחלקן אין. בהיות מילון זה מילון שימושי הוא מכיל את המילים הלועזיות הרווחות בעברית כמות שהן, וטוב יעשה המשתמש אם ידבר בשפה מובנת ומקובלת. עם זאת, אם למילה הלועזית יש חלופה בעברית, רשמנו אותה ליד המילה הלועזית אחרי הסימן ≡:

טְרַנְסְלִיטְרַצְיָה [נ] {טַעַתִּיק} ≡

□ **מילים זרות במילון ספרדי** מילים מקובלות בשפה הספרדית שמקורן זר (לרוב מאנגלית), סומנו בכתב נטוי: *shock, smog, soufflé, chip*

□ **התרגום** פירושים אחדים לערך אחד בספרדית מעמידים את המשתמש על פרשת דרכים ומקשים עליו בבחירת הערך המקביל הרצוי לו בעברית. אי לכך, ובניגוד למילונים אחרים המציעים פירושים אחדים ואוסף של מילים נרדפות, מילון זה קבע לעצמו להקל על המשתמש וברוב המקרים הוצע פירוש אחד ממצה וקולע למילה. אם יש יותר מפירוש אחד, הפירוש השגור והרווח ביותר מובא ראשון ואחריו באים הפירושים הרווחים פחות. כך למשל אם מילה לועזית רווחת יותר מהמילה העברית התקנית, באה הלועזית לפני העברית ולהפך.

אחד החידושים היפים התורמים רבות לשימושיות המילון הזה הוא ציון המשמעויות והפירושים השונים שמילה אחת מקבלת במדינות שונות או באזורים שונים, לצד מילים וביטויים האופייניים ללשון המדוברת במדינות מסוימות. ציון כל הגוונים הוא מעבר להיקף מילון זה, אך השתדלנו להעניק למשתמש כלי שימושי שיעזור לו בחיי היומיום במדינה שבה יבקר, שיוכל להבין טוב יותר את בני שיחו ואת הכתוב בתפריט במסעדה, לערוך קניות ולהצטייד בנחוץ לו ועם זאת לחסוך ממנו מבוכה מיותרת ותקלות בתקשורת. כל מי שביקר בארצות דוברות ספרדית יכול לספר על אי-הבנות, משעשעות יותר או פחות, הנובעות משימוש במילים רווחות במדינה אחת אך בעלות משמעויות שונה או שאינן מובנות כלל במדינה אחרת. גבולות השפה אינם תואמים תמיד את הגבולות הגיאוגרפיים. אפשר שמילה מסוימת נהוגה בכמה מדינות באזור מסוים ביבשת אמריקה, ומצד שני

עשויים אנו למצוא מילים שונות באותה משמעות בתוך מדינה אחת. במילון הזה, ושוב בהתחשב במשתמש, שאינו חוקר הלשון הספרדית, אנו מציעים כעין פשרה, ומציגים חלופות ידועות ורווחות באזורים שונים. חשוב ביותר שהמשתמש יהיה מודע לקיום אוצר מילים מגוון ומשתנה בכל מדינה ומדינה וישתדל להקשיב לדוברים במקום.

רשימת הקיצורים ופירושים:

Esp	באופן כללי ולא בלעדי, מתייחס לספרד, לעומת אמריקה הלטינית
LAm	באופן כללי ולא בלעדי, מתייחס לאמריקה הלטינית, לעומת ספרד
CAm	מתייחס באופן כללי ולא בלעדי למדינות אמריקה המרכזית, הים הקאריבי ולעתים צפון אמריקה הדרומית (מדינות כמו קוסטה ריקה, פנמה, הונדורס, ונצואלה וכד')
SAm	מתייחס באופן כללי ולא בלעדי לחלק הדרומי יותר של אמריקה הדרומית, בעיקר למדינות כמו ארגנטינה, אורוגואי, פרגואי, צ'ילה ולעתים גם בוליביה ופרו.
Chile	צ'ילה
Col.	קולומביה
Mex.	מכסיקו
Perú	פרו
Vzla.	ונצואלה

□ **ביטויים** בנוסף, כללנו בחלק הספרדי-עברי שפע של ביטויים, מטבעות לשון ופירושים בהשאלה, שדרכם יוכל המשתמש, "לטעום" קצת מטעמה של השפה ומרוחה, בנוסף לכך שהם מעשירים אותו ומעמיקים את הבנתו בשפה. הביטויים מצויינים בסימן המיוחד ^{exp.}.

קיצור מקרא הסימנים

ביאור, הקשר, הסבר	(...)
ציון המין הדקדוקי או צורת הנקבה	[...]
ציון למילה רווחת בשפה אף שכתובתה או הגייתה אינם תקינים	{...}
ראה בצורת כתיב שונה	ראה, ראה
חלופה עברית תקנית למילה לועזית	עב ←
חזרה על כתיב צורת הזכר	~
הסבר או הקשר שונה המתייחס לערך הראשי	←
הסבר או הקשר שונה המתייחס לערך משנה	↔
מילת סלנג	☺
מילת סלנג בעלת אופי גס	☹
ביטוי	exp
ציון מקום הטעם במילה	â, ê, î, ô, û